

Végül még jegyezzük meg, hogy a rohamlöveg páncélosok elleni harcra általában nem alkalmas, mert az utóbbiak gyorsabbak, mozgékonyabbak, jobban páncélozottak és minden irányban könnyen elforgatható, nagyobb kezdősebességű lövegeikkel a lassúbb, kevésbé védett és kisebb kötelékben harcoló rohamlövegeket könnyen kilőhetik.

Páncélos támadás elhárítására azonban igen hatásos több üteg, — de lehetőleg osztálykötelékbe összevont oldalozóan, jól elrejtve elhelyezett rohamlöveg összpontosított tüze. Néhány tűzcsapás után a tüzet váltoállásokból kell folytatni meglepetésszerűen, úgy, hogy a lövegek a lövések leadása után azonnal fedett területbe húzódnak vissza.

A páncélos seregtestek rohamtüzérségének fő feladata tehát szintén a gépkocsizó lövészek támogatása marad.

Fabinyi József

MIÉRT HARCOLTAK A PARTIZÁNOK ?

A partizánharc az elmúlt második világháborúban tekintélyes méreteket öltött és 1941-től a fasiszta Németországnak a Szovjetunió elleni ortámadása után kezdett kibontakozni. A partizán eszme harcot jelent a nép elnyomói, a nép ellenségei ellen, az elnyomókkal és megszállókkal szemben. Kérlelhetetlen harc ez, hiszen az elnyomók, a megszállók kérlelhetetlenül és könyörtelenül üldözték a partizánokat. Előfeltétele a partizánok sikeres harcának, hogy annak a területnek a lakossága, amelyen a partizánharc megindul szembe forduljon a kérdéses területet megszálló katonai erővel. Ezt a feltételt a második világháború elején, mint meglevő adottságot kell tekintenünk. A hitlerista csapatok egy év alatt 9 európai országot szálltak meg, amelyek lakosságának zöme gyűlölte a megszálló, az országot és a lakosságot kizsákmányoló náci csapatokat. A partizánmozgalom nem bontakozott ki egyszerre, hanem bizonyos történelmi fejlődésen ment keresztül, amelyet 5 jellegzetes szakaszra bonthatunk.

1. E fejlődés első szakaszának, a leigázott népek országaiban végbemenő nép és országellenes árulást, a nép és az ország szabadságának és függetlenségének elárulását kell tekintenünk, amit partizán mentalitással hazaárulásnak nevezhetünk. A különböző országokban ezek az árulók történelmi mezbe burkolózva, sovinszta jelszavakkal fasiszta és náci barát mozgalmakat indítanak és nemzetiségi, faji és vallási különbségek kimélyítésével igyekeznek éket verni az ország lakossága közé, hogy gyengítsék belső ellenálló képességét. Az elv, melyet követnek, világos: „osszad meg az ellenerőt, hogy uralkodhass“, hogy azután, ha már felkeverték az ellentéteket: a veszekedő felek között, ők legyenek az örvendezők. Ezek a mozgalmak politikailag és

gazdaságilag németbarát politikát folytatnak és egyik főcéljuk a baloldali mozgalmak fizikai megsemmisítése. Fenyegetésekkel és csábításokkal korrumpálják az ország vezető rétegeinek egy részét, főleg a nagytőkés és nagybirtokos osztálybelieket és elhítetik velük, hogy igazi ellenségük nem az Európa leigázására és háborúra készülő hitlerizmus, hanem saját országuk munkássága, dolgozó népe. Ez a jelenség legszembeötlőbben Franciaországban volt megfigyelhető. Az „ifjú patrióták“ nácibarát mozgalma éveken át szítja az ellentétet a francia népben a breton és a zsidó kérdésen keresztül és tüzzel vassal harcol a népfront megbontásáért. Hitler megbízottja Abetz, megegyezik a trösztök vezetőivel, más szóval megegyezik a bankokat és bányákat kézbentartó kb. 200 család képviselőivel. A trösztök nácibarát egysége akadályozza és szabotálja a Franciaország fegyverkezését, ezzel a hadseregben a csüggedés — defetizmus — szellemét terjeszti, állandóan izgat a munkásság és pártjai, elsősorban a kommunisták ellen. Ezek az árulók a kétséget és a félelmet szították, amikor a nemzet minden erejét össze kellett volna fogni a nemzeti ellenállás erősítésére. Így Franciaország nem a győzelem, hanem a kapituláció biztos tudatával indul a Németország elleni háborúban. Ezzel nemcsak azt érték el, hogy Hitler leverte Franciaországot, hanem azt is, hogy a francia nép a vereség után letargiába, közömbösségbe süllyedt és egy ideig képtelen volt az ellenállásra.

Sztálin marsall 1941 XI. 6-i beszédében ezt a következőképpen fejezi ki: Franciaország kormányzó körei engedték, hogy megfélemlítsék őket a forradalom kísértetével és Hitler lábához tették a fegyvert.

Ugyanilyen jelenségek mutatkoznak Belgiában, Hollandiában és más országokban is, legfeljebb nem Laval-nak, hanem másképen hívták a kapitulánsok vezetőjét. De kevés országban volt olyan súlyos az árulás, mint épen nálunk. Magyarországon. Nálunk 1920-tól 1944-ig a fasisztabarát kormányok egész sora készítette elő Horthy fővédnöksége alatt az árulást és termelt ki egy zömében korrupt, nemzetietlen, fennhéjázó közigazgatást és ugyanilyen tisztikart.

2. E fejlődés második periodusa: az együttműködés időszaka. Ennek lényege, hogy amikor a németek egy országot megszálltak, ennek az országnak a kapitulációt előkészítő és végrehajtó áruló csoportja segítséget nyújt saját országában a németbarát közigazgatás vagy kormány megalakításához, amivel elősegíti saját hazájának gazdasági kifosztását, segíti honfitársainak elhurcolását, segíti a nép nemzetiségi, faji és vallási alapon való megosztásának elmélyítését és ezzel a nemzeti ellenállás utolsó maradványainak szétzúzását is. Az együttműködést vezető kormányok (Quisling, Nedics, Mussert stb. és a horthysta kormányok) bábkormányok, amelyek a történelmi demagógia eszközeinek felhasználásával hangzatos történelmi nevekkel leplezik az együttműködő szörvek aljas árulását (pl. Usztasa-felkelő). Az együttműködés kiváltotta hatás kettős: egyrészt fokozódik a megszállt országok lakosságának letaglózottsága, másrészt maroknyi csoportok,

néhány emberből álló apró magok képződnek — leginkább a baloldali mozgalmak híveiből — amelyek anélkül, hogy számottevő harci tevékenységet fejtenének ki, részint erdős vidékeken, részint városokban rejtőznek el:

3. A következő periódus a védekezés időszaka. Ennek a kialakulására legjellemzőbb példa Jugoszlávia. Az árulás ott is lezajlott. Halálbüntetéssel kényszerítik a németbarát tábornokok katonáikat a kapitulációra. Nedics és Pavlovićs megteremti a németekkel együttműködő közigazgatást. — De az árulással kieroszakolt kapitulációval egyidejűleg megindul az ellenállás, a védekezés is. A jugoszláv kommunista párt még a háború kitörése előtt katonai bizottságot alakított és ennek feladataul a nemzeti ellenállás erőinek katonai vonalon való fokozását tűzte ki. Ez a bizottság a kapituláció után is tovább működött. Tagjai felkeresték az erdőbe menekült lakosságot és partizáncsoportokba szervezték. Így alakították meg a két-három emberből álló első magokat, amelyek a jugoszláv partizán hadjáratot megindították.

Kezdetben magának Tito-nak is csak nyolc embere volt.

4. 1941. júniusában, amikor a Szovjetuniót megtámadja a hitlerista hadsereg, megkezdődik a negyedik periódus, az ellenállás időszaka. Sztálin marsall 1941. június 3-i rádióbeszédében felhívja a németek által megszállt területek lakosságát, hogy alakítson partizáncsoportokat, támadja meg az utakat, hidakat, szállítmányokat és teremtsen a megszálló németek számára elviselhetetlen viszonyokat. Sztálin marsall hangsúlyozza, hogy nem közönséges háborúról van szó, hanem ebben a háborúban a Vörös Hadsereg segíti Európa összes népeit a német iga lerázásában, tehát ez a háború felszabadító háború, amelyben a Szovjetunió Európa összes népeiért harcol, a szabadságukért harcoló népek pedig a Szovjetunióknak lesznek segítségére. Ezzel megváltozott a második világháború jellege. A hatalmas szocialista ország harcbe lépése felszabadító jellegű ad ennek a háborúnak. Sztálin rádióbeszéde megindítja a letargiában lévő országokban is a szervezkedést. Az erdőkben, városokban kialakulnak a német megszálló erők láthatatlan ellenségei, a partizán csoportok. Elsősorban Fehéroroszország és Ukrajna népe indítja meg a partizánháborút a németek által megszállt területeken. Majd Jugoszláviában mutatkozik gyors fejlődés, az erdőkben megalakított partizán magok komoly harci csapatokká nőnek. Egyidejűleg Franciaországban és Norvégiában is megindul az ellenállás.

5. Ettől kezdve a fejlődés a fegyveres ellenállás terén rohamos. — Jugoszláviában és bizonyos mértékig Franciaországban a partizánmozgalom az ötödik, a népfelkelési periódusba csap át. — 1941. júliusában Montenegróban általános felkelés tör ki. 1941. őszén a moszkvai csatával egyidejűleg Nyugat-Szerbiában komoly városokat szabadítanak fel a partizánok. 1941—42. telén a németek 3 nagy offenzívát kénytelenek a jugoszláv partizánhadsereg ellen indítani. — Mozgó háború alakul ki, amelynek során a partizánok biztosítják ember és anyag utánpótlásukat s nagy német és olasz erőket kötnek le. 1942. őszén Macedon földön a jugoszláv, görög és albán partizáncsoportok egyesített

haditervet dolgoznak ki és koordinálják tevékenységüket. 1943. januárjában a sztálingrádi csata idején a németek kénytelenek a jugoszláv partizán erők ellen egy negyedik, jelentős erőket lekötő offenzívát indítani és kialakul a második világháború legnagyobb partizán csatája, a 37 napig tartó prozori csata.

Az átmenet az ellenállásból a népfelkelésbe nemcsak harci eseményekben nyilvánul meg, hanem a közhatalom megszervezésében is. A felszabadított terület falvaiban a partizánok utánpótlásuk biztosítására közigazgatási hatóságokat szerveznek. Ez a közigazgatás népi jellegű, mert a szabadságért partizánként harcoló nép közigazgatási hatósága. Így alakulnak meg a *Népfelszabadító Bizottságok*, amelyek eleinte a csapatok ellátását biztosítják; majd később a hatósági funkciókat veszik át. — 1942. őszén már országos értekezletet tart a Jugoszláv Népfelszabadítás Antifasiszta Tanácsa, amelyen nemzetiségre, pártra, vallásra, fajra való tekintet nélkül minden népi mozgalom képviselve van. Ez az országos tanács 1943. őszén már második ülését tartja, törvényhozó szervvé alakul, népkormányt szervez, megteremti az új jugoszláv alkotmányt és a demokratikus föderációt.

Igy alakul ki a védekezésből az ellenállás, az ellenállásból a partizánháború, majd a népfelkelés és ebből nő ki a népi állam.

Ez a történelmileg teljes típusa a második világháború partizánmozgalmának, amelyet ilyen teljességében csak Jugoszláviában, Franciaországban és a Szovjetunió felszabadított területein találunk meg, azzal a különbséggel, hogy Jugoszláviában és Franciaországban a partizánok felállították, a Szovjetunió felszabadított területein visszaállították a népi közigazgatást.

A különböző országok a partizánmozgalom fejlődési szakaszain egyenlőtlen módon mentek át. A partizánmozgalom nem érte el mindenütt a teljes fejlődést.

A cseh, belga, holland mozgalom az ellenállási szakaszban megőrpan.

A norvég, albán, görög, északolasz mozgalom eljutott az aktív védekezés periódusába.

A Szovjetunióban, Jugoszláviában, Franciaországban kifejlődött a népfelkelés, kialakult a népközigazgatás.

Magyarország ezen a téren erősen lemaradt. Az első magyar partizán csoport 1941. telén a brianszki erdőben már gyülekezett Földes Pál bajtársunk vezetése alatt. A szovjetunióban alakultak partizán csoportok: a Nógrádi-csoport, Uszta-csoport, amelyek szép teljesítményekre tekinthetnek vissza. Szép számmal harcoltak magyar partizánok a Szovjetunió partizán csoportjaiban, Jugoszláviában, Franciaországban a magyar nép függetlenségéért és felszabadításáért.

Voltak itthon is partizán csoportjaink, amelyek Budapesten, Sársápon, Miskolcon, a Pilisben, a Börzsönyben harcoltak, de sajnos alig fejlődtek az aktív védekezés periódusáig. — Ennek oka, hogy itthon a 25 éves bűnös országáruló rendszer olyan letargiába ringatta, súlylyesztette a magyar népet, hogy a nép széles tömegeit nem lehetett összefogni és aktivizálni a partizánmozgalomra, mert ugyanez a 25

éves rendszer is megfertőzte sovinszta jelszavaival a magyar nép lelkét.

A Szovjetunióban még egyes fogságba került magasrangú honvéd tisztek magatartása is akadályozta nagyobb magyar partizán tömeg beszervezését. Ezek a tisztek még 1944. őszén is hazaárulóknak bélyegezték a partizánoszolgálatra jelentkező magyar katonákat, és azzal fenyegetőztek, hogy otthon ezért majd felelni kell.

A háború befejeztével a partizánmozgalmak nem bomlottak fel. Közel 20 országban, ahol partizánmozgalom volt, megalakították a partizánok szervezeteiket. A partizánság nem fegyvernemet, nemcsak harcmodort jelent, hanem egy sajátos eszmét, amelynek békeidőben is meg van a történelmi hivatása. Ennek az eszmének összetevői:

1. A partizánmozgalom történelmi kialakulása összefügg a nemzeti eszmével. Csak ott indult meg, ahol a nemzeti eszme felemelkedett volt. Nálunk a nemzeti eszme hanyatlása nehezítette a partizánmozgalom kialakulását. A Horthy-rendszer sovinszta volt, de nem nemzeti.

2. A partizánok harca nemcsak nemzeti jellegű. Magyarok harcoltak a Szovjetunió, Lengyelország, Jugoszlávia, Spanyolország területén, Franciaországban és Belgiumban a magyar függetlenségért, a magyar szabadságért. Bárhol harcolt a partizán, hazájáért harcolt és így vált egyidejűleg nemzetivé és nemzetközivé.

3. A partizánháború mindenkor a szabadságért folyik. A partizánharcos modern típusa Zalka Máté. A magyar történelemben számos ilyen szabadságharcos típust találunk.

4. A partizánmozgalom mindenkor népi és demokratikus jellegű. A háború alatt sokszor előfordult, hogy a partizánmozgalom együtt haladt nem népi, vagy nem demokratikus, de németellenes mozgalmakkal. Ezek a mozgalmak, minthogy nem a nép érdekeit képviselték, szükségszerűen lemaradtak. A partizánok vállalják békében is a népi és demokratikus eszmék előharcosainak a szerepét mindennapi munkájukkal.

5. A partizánharc a legszigorúbb katonai fegyelmet, a legnagyobb fokú öntevékenységet, önálló kezdeményezést, nagy feladatok önálló megoldását, a felelősség öntudatos vállalását, a legmagasabbfokú bajtársiasságot, önzetlenséget és önfeláldozást követeli. Ennek a szellemnek képviselői a partizánok békében is azt kívánják, hogy ez a szellem érvényesüljön fokozatosan, mint a katonaságnál, mint a nevelésnél.

6. A második világháború történelmi tanulságainak tudatában a és partizánok engesztelhetetlen ellenségei a reakciónak, a korrupciónak és minden népellenes tevékenységnek, amelyek az elmúlt háború kezdetén kiszolgáltatták a népet az elnyomóknak.

Mi partizánok tudjuk, hogy a szabadságot csak a nép védheti meg, épen ezért szabadságszeretetünk révén a népi politika és a népi Magyarország feltétlen hívei vagyunk, amiért a háború alatt kezünkben fegyverrel harcoltunk, békében munkánkkal akarunk az élen harcolni.

Görgényi Dániel